

ובחסד לאלפים (אות א') כתב שטוב להיזהר שלא ליתן לכובס נכרי, ובשתילי זיתים (ס"ק ו') כתב שכן הוא לדעת השו"ע. ובכף החיים (אות ט"ב) הביא את הדעות בזה וכתב "והמחמיר תבוא עליו ברכה, ואם אי אפשר, יש לסמוך על המתירים".

שאלתי להגר"א נבנצל שליט"א גיורת המבקרת עם ילדיה את הוריה ושוהה אצלם ובמהלך שהותם אמה מכבסת עבורם. האם יש להימנע מליתן לה את הציציות של הילדים לכבס ויש להקפיד שהגיורת תכבס בעצמה?

וענה לי הרב שליט"א: כדאי להיזהר בזה אם אפשר. וכן אמר לי הרב שליט"א שהוא הדין בפרוכת של בית הכנסת שלא יתנו לכובס גוי.

אחד שנוסע לעסקים לחו"ל וישהה שם כמה שבועות. עד כמה צריך להקפיד לא לתת את ציציותיו למכבסה של גויים?

והשיב לי מו"ר הגאב"ד וייס שליט"א: שאפשר להקל בזה ובמיוחד היום שמכבסים במכונה, ומה לי אם לחץ היהודי על כפתור ההפעלה או הגוי. ואמנם ודאי שיש לו להעדיף מכבסה של יהודים אם ישנה כזאת באזור בו ישהה.

ושאלתי למרן הגר"ח קניבסקי שליט"א (אייר התשע"ה) לגבי אחד שנוסע לחו"ל וישהה שם כמה שבועות. האם יקח עמו כמה ציציות כדי להימנע מליתן לגוי לכבס או שאין לחשוש בכה"ג?

ואמר לי הרב שליט"א: יותר טוב שיקח עמו ציציות נוספות.

גידול זקן

נכנסתי קמיה מרן שליט"א (אדר א' התשע"ד) עם יהודי מחוץ לארץ שאשתו בהריון ואמר לו מרן שליט"א לגדל זקן והוסיף "יהיה זקן - יהיה ילד".

ואותו יהודי אכן קיבל על עצמו לגדל זקן¹¹⁰.

110. נכנסתי קמיה מרן הגר"ח קניבסקי שליט"א (אלול התשע"ג), עם יהודי שעדיין לא נפקדה אשתו וביקש ברכה. ואמר הרב שליט"א (תוך כדי שהוא אווזו בזקן עצמו ומושך בו): "ילד צריך לסחוב בזקן של אבא...". ב"ה קיבל הלה את דברי מרן שליט"א, והחליט לגדל זקן ולאחר כחמשה שבועות זכו ונפקדה אשתו.

ובהזדמנות אחרת כשנכנסתי קמיה מרן שליט"א (כסלו התשע"ה) עם יהודי מארה"ב וקרובו

ולאחר ששב לחו"ל למקום עבודתו, העיר לו המעביד שלו על הזקן שמגדל. ויהודי דנן חושש שלא יוכל להמשיך בגידול הזקן עקב כך.

ושאלתי למרן שליט"א א. האם יוכל ללכת לחכם שיתיר לו? ב. האם מרן שליט"א יורה לו דבר מה אחר שיקבל עליו?

וכתב לי הרב שליט"א: "לא תגורו מפני איש".

"לא ילבש" כשעון לגברים

מפורסמת הקפדתו הגדולה¹¹¹ של מרן הגר"ח קניבסקי שליט"א, שגברים לא יענדו שעון משום "לא ילבש גבר שמלת אשה" (כשיטת החזו"א זיע"א), וכן

המתגורר בארץ ישראל, אמר הרב שליט"א ליהודי מאמריקה שעדיין לא נפקד בזש"ק: באמריקה לא גודל שערות בזקן...? תסתפר לכבוד שבת ואת השערות מהראש תשים בזקן - יהיה לך הרבה ילדים. ילד צריך לסחוב לאבא בזקן... יהיה זקן - יהיה ילדים! ולקרובו שגר בהרצליה שאל: גם בהרצליה לא גודל זקן? ... - זה עוד לא שמעתי! ... (וראה בכך יהודי, שבת דף קנב. ד"ה הדרת פנים, לגבי גידול זקן שהוא סגולה לבנים). וכן נכחתי (טבת התשע"ו) כשסיפר יהודי למרן שליט"א שהוא כבר גרוש ג' פעמים! ומרן השיב לו: "הכלה שלך רוצה זקן גדול, יהיה זקן גדול ופאות גדולות יהיה בסדר - ולא תתגרש". וראה עוד בזה בספר ארחות יושר למרן שליט"א ערך "הדרת פנים".

111. עוד בעניין לבוש. נכחתי פעמים רבות כשנכנסו אל מרן שליט"א אנשים (ובהם אף ילדים קטנים) שלבשו חולצה עם שרוולים קצרים וביקשו את ברכתו לזיווג, רפואה, פרנסה, הצלחה בלימוד התורה ובריאת שמים וכיוצ"ב, ולאחר שבירכם כבקשתם, פנה מרן אל השואל, והוסיף: "אני רוצה לברך אותך בברכה נוספת... שיהיה לך מספיק כסף לקנות חולצה עם שרוולים ארוכים...".

ולאחר שבא עם ילדו שלבש חולצה בעלת שרוול קצר וביקש שהרב יברכם שיהיו ת"ח, השיב הרב: "אם ילך עם שרוולים ארוכים וגם ילמד - יהיה ת"ח".

ובספר "אלא ד' אמות של הלכה" ביאר בטעם מרן שליט"א, שע"י שלובשים חולצה עם שרוולים קצרים עלולים בנקל לנגוע במקומות המכוסים והוא דבר הקשה לשכחת תלמודו ולכן מקפיד בזה.

גם נכחתי פעמים רבות כשעמדו ליד מרן בחורים ואברכים שבאו להתברך או לשאול לעצתו בעניינים שונים וטרח מרן וקיפל כלפי מעלה את המגבעת שלהם (באופן שתהיה המגבעת ללא "קנייטש"). ושמעתי אומר: "זה לא צריך להיות עקום!".

כמו כן ידועה הקפדתו של מרן הגר"ח קניבסקי שליט"א שלא להצטלם, ונכחתי (חורף התשע"ו) כשהביט על אחד האווזו מצלמה בידו ומנסה לצלמו, ואמר על מצלמה, כשחיוך על שפתיו: "מכשפה לא תחיה...".

ופעם אחרת נכנסתי קמיה מרן שליט"א, עם ילד כבן 7 מחו"ל, שהכין אלבום עם תמונות

מורה לאנשים רבים בכל יום שבאים בשערי ביתו שיורידו את שעונם וישימוהו בכיסם, ופעמים רבות כשהייתי אצל מרן שליט"א בקשני לומר למבוגרים וילדים שליוויתי למעונו, להוריד את שעונם.

אף נכחתי (ניסן התשע"ד) כשהגיע אחד מזקני וחשובי המשגיחים שבדור (מעל גיל שבעים) לבקר את מרן הגר"ח קניבסקי שליט"א, וכשהתיישב על יד מרן כדי להתחיל לשוחח עמו, ראה מרן שהמשגיח עונד שעון על זרועו, ומיד החווה לו מרן בידו שיסירנו. והמשגיח שליט"א תמה ולא ידע במה מדובר. נכד מרן התכופף ולחש למשגיח באוזנו, שמרן שליט"א חושש ל"לא ילבש" בלבישת שעון. ותיכף ומיד הסיר המשגיח את שעונו ותחבו בכיסו.

סיפורתי למרן שליט"א (מרחשון התשע"ה), לגבי אחד שהרב אמר לו להוריד את השעון והוא קיבל על עצמו לעשות כן, ועכשיו שואל, מכיוון שהשעון מיוצר עבור גברים וגברים משתמשים בו, התעורר אצלו ספק, האם יכול לתת את השעון לבתו או לאשתו (או שיש לחשוש לצד שני, שהן תעבורנה איסור בלבישתו מצד "כלי גבר" ועל כן יהיה אסור לו לתת להם)?

וענה הרב שליט"א: "כן" (היינו, שיכול לתת להם ואין לו לחשוש. והטעם, משום ששעון הוא "כלי אשה").

ולאחד רגע קל, הביט בי הרב שליט"א, והוסיף בחיוך¹¹²: "גם אתה יכול ללבוש... - על הרגל!".

"לא ילבש" בתליון כקמיע להצלחה מאדמו"ר

שאלתי למרן הגר"ח קניבסקי שליט"א (כסלו התשע"ה): מעשה בראובן שהלך לאדמו"ר ידוע ומפורסם להתייעץ עמו על קושי שיש לו בשלום בית.

גדולי ישראל ורצה להראות את מעשה ידי למרן, ושאל הרב מי הם הגדולים בתמונות, והצביע נכדו של מרן שליט"א שנכח שם על כל אחד מהתמונות ואמר את שמו של אותו גדול, וכשהגיע לתמונה של הגר"ח עצמו, החווה עליה ואמר: "והנה סבא". כי כידוע מרן הגר"ח לא מביט על עצמו במראה ואינו יודע כיצד הוא נראה.

¹¹². ידידי "ראובן" היה בצרה מסויימת והגיע אל מרן שליט"א לקבל את ברכתו, מרן הגר"ח ברכו וגם ביקשו להסיר את שעונו. ושאלני "ראובן" האם ברכת מרן היתה תלויה בזה שמעתה לא ישים שוב את שעונו על זרועו.

שאלתי את מרן האם הברכה שנתן היתה תלויה בזה, וענה בחיוך: "יכול ללבוש על הרגל...".

ש"ת דעת רבותינו בהלכה ובאגדה
והאדמו"ר הורה לו לרכוש ממנו תליון ולענוד אותו בשרשרת על צווארו ויהיה לו בזה סגולה להצלחה. ראובן חושש לאיסור "לא ילבש" בלבישת שרשרת.
האם יש לו להקשיב לאדמו"ר או האם ימנע מללבוש התליון?
וכתב לי הרב שליט"א: "לא להלביש". ובמכתב אחר כתב לי על זה: "חלילה ללבוש".

"לא ילבש" במכעת לגבר

נכחתי כשאמר מרן הגר"ח קניבסקי שליט"א (מרחשון התשע"ז) ליהודי שענד טבעת: "תוריד את הטבעת, זה בגד אשה".

"לא ילבש" - איזה בגדים רשאי טומטום ללבוש

שאלני בני יקירי אליהו נ"י, במס' ביכורים (ד' ב') למדנו שאנדרוגינוס לובש בגדים כאנשים, ויש לעיין מה מותר לטומטום ללבוש כדי שלא יעבור על "לא ילבש" וכדי שלא לגרום למכשולות.

שאלתי זאת להגר"א נבנצל שליט"א (אדר התשע"ז) והשיב לי שמסתבר שלובש בגדים כאנשים וכפי שלובש האנדרוגינוס.

הסרת עין הרע

שאלתי למרן הגר"ח קניבסקי שליט"א (אדר ב' התשע"ד): יש מי שמרתיחים עופרת ושופכים לתוך מים קרים ובתוך כך אומרים פסוקים שונים כדי להסיר עין הרע.

1. האם מותר ללכת למי שמוחזק כירא שמים שעושה כן?
2. והאם יש בזה ממש ומועיל?

וכתב לי הרב שליט"א: "דרכי האמורי".

ושבתי וכתבתי למרן שליט"א, שהנה ראיתי בשו"ת צמח צדק החדשות (חאו"ח סי' ל"ח) שהתיר לעשות בשבת לחולה מסוכן סגולה שקורין אוש גיסין